

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра соціально-економічної географії і регіоназнавства

Робоча програма навчальної дисципліни

ГЕОГРАФІЯ ПРОМИСЛОВИХ КОМПЛЕКСІВ

спеціальність (напря́м) **6.040104 Географія**

факультет **геології, географії, рекреації і туризму**

2016 / 2017 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету геології, географії, рекреації і туризму

“29” серпня 2016 року, протокол № 13

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: канд. геогр. наук, доцент Ю.І. Кандиба

Програму схвалено на засіданні кафедри соціально-економічної географії і регіоназнавства

Протокол від “29” серпня 2016 року № 1

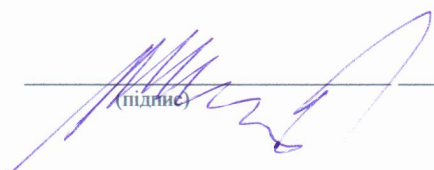
Завідувач кафедри соціально-економічної географії і регіоназнавства

_____ Нмець Л.М.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено методичною комісією факультету геології, географії, рекреації і туризму

Протокол від “29” серпня 2016 року № 10

Голова методичної комісії факультету геології, географії, рекреації і туризму

_____ Жемеров О.О.
(підпис) (прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «**Географія промислових комплексів**» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки

бакалавра

(назва рівня вищої освіти, освітньо-кваліфікаційного рівня)

напряму **6.040104 Географія**

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни – вивчення особливостей і закономірностей формування та функціонування промислових комплексів як територіальних структур сучасного господарства.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни:

- вивчення теоретичних основ розміщення промислового виробництва;
- вивчення методичних засад структурного аналізу промислових комплексів економічних районів;
- виявлення основних передумов розміщення і територіальної організації промислових комплексів;
- розкриття сутності промислового районування;
- виявлення загальних рис територіальної організації виробництва у міжгалузевих промислових комплексах України;
- ознайомлення з територіальними особливостями промислових комплексів світу;
- аналіз територіальної організації промисловості основних промислових районів, вузлів та агломерацій України

1.3. Кількість кредитів – 4

1.4. Загальна кількість годин – 144

1.5. Характеристика навчальної дисципліни

За вибором студента	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
4-й	5-й
Семестр	
8-й	8-й
Лекції	
24 год.	6 год.
Практичні, семінарські заняття	
12 год.	2 год.
Лабораторні заняття	
-	-
Самостійна робота	
108 год.	136 год.
Індивідуальні завдання	
-	

1.6. Заплановані результати навчання:

Знання:

- теоретичні основи розміщення промислового виробництва;
- методичні засади структурного аналізу промислових комплексів економічних районів;
- передумови розміщення і територіальної організації промислових комплексів;
- сутність промислового районування;
- особливості територіальної організації виробництва у міжгалузевих промислових комплексах України;
- територіальні особливості промислових комплексів світу;
- особливості територіальної організації промисловості основних промислових районів, вузлів та агломерацій України.

Уміння і навички:

- застосовувати основні наукові підходи до дослідження промислових комплексів;
- застосовувати методичні прийоми структурного аналізу промислових комплексів;
- виявляти передумови розміщення і територіальної організації промислових комплексів;
- застосовувати методики промислового районування;
- виявляти особливості територіальної організації виробництва у міжгалузевих промислових комплексах України;
- проводити суспільно-географічний аналіз промислових комплексів світу;
- виявляти особливості територіальної організації промисловості основних промислових районів, вузлів та агломерацій України.

2. Тематичний план навчальної дисципліни**Розділ 1. Теоретичні основи розміщення промислового виробництва****ТЕМА 1. Сутність територіальної організації промисловості**

Закономірності та принципи територіальної організації промислових комплексів. Промисловий комплекс — ефективна форма розміщення промислового виробництва. Наукові підходи до класифікації і типології промислових комплексів. Основні наукові підходи до вивчення промислових комплексів.

ТЕМА 2. Методичні засади галузевого і регіонального аналізу промислових комплексів

Класифікація галузей промислових комплексів. Методи економічного обґрунтування розміщення промислових комплексів. Методика аналізу виробничих зв'язків промислових комплексів. Методичні засади структурного аналізу промислових комплексів економічних районів. Ринкові механізми вдосконалення функціональної структури промислових комплексів.

ТЕМА 3. Основні передумови розміщення і територіальної організації промислових комплексів

Економічні передумови: трудові ресурси та їх кадровий склад; матеріально-технічна база і науково-технічний прогрес; суспільна організація виробництва; умови транспортування і збуту продукції; ринок споживання промислової продукції; міжнародна інвестиційна привабливість і зовнішньоекономічний потенціал промислових комплексів.

Природні передумови: роль і значення сировинних баз у формуванні промислових комплексів; запаси та умови залягання мінерально-сировинних ресурсів; водні, лісосировинні та морські ресурси; виробництво сільськогосподарської сировини промислової переробки; формування екологічного балансу промислових комплексів.

Науково-інноваційні передумови: сутність науково-інноваційного потенціалу держави та його роль у формуванні промислових комплексів; науково-технічний та інноваційний потенціал промислових комплексів України.

Розселенські і транспортні передумови: система міського розселення як передумова формування локальних промислових комплексів; транспортні комунікації як основа формування чинників комунікативності території.

Агломераційний і вузловий ефекти: сутність промислових вузлів і агломерацій як об'єктів суспільно-географічних досліджень; агломераційний ефект території та його вплив на розвиток локальних промислових комплексів.

ТЕМА 4. *Промислові комплекси і районування промисловості*

Сутність промислового районування. Районоутворюючі фактори. Види, типи і таксономія промислових районів. Принципи виділення промислових районів. Методологічні та методичні питання комплексного аналізу промислових вузлів.

Розділ 2. Територіальна організація виробництва у промислових комплексах України і світу

ТЕМА 1. *Територіальна організація виробництва у міжгалузевих промислових комплексах України*

Сутність міжгалузевих комплексів і їх типологія. Паливно-енергетичний комплекс. Гірничо-металургійний комплекс. Машинобудівний комплекс. Комплекс хімічних та нафтохімічних виробництв. Лісопромисловий комплекс. Будівельний комплекс. Комплекс з виробництва товарів народного споживання. Структурні перетворення у міжгалузевих промислових комплексах.

ТЕМА 2. *Промислові комплекси світу*

Паливно-енергетичний комплекс. Гірничодобувна промисловість. Світова металургія. Машинобудування. Хімічна промисловість. Лісова промисловість. Виробництво товарів легкої промисловості. Харчова промисловість і рибний промисел.

ТЕМА 3. *Основні промислові райони, вузли та агломерації України*

Донецький промисловий район. Придніпровський промисловий район. Харківський (Північно-Східний) промисловий район. Київський промисловий район. Львівсько-Карпатський промисловий район. Причорноморський промисловий район. Подільський промисловий район. Волинський (Північно-Західний) промисловий район.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с.р.		л	п	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Теоретичні основи розміщення промислового виробництва												
Тема 1. Сутність територіальної організації промисловості	18	2				16	21	1				20
Тема 2. Методичні засади галузевого і регіонального аналізу промислових комплексів	22	4	2			16	20					20
Тема 3. Основні передумови розміщення і територіальної організації промислових комплексів	19	4				15	20	1				19

Тема 4. Промислові комплекси і районування промисловості	21	2	4			15	22	1	2			19
<i>Разом за розділом 1</i>	<i>80</i>	<i>12</i>	<i>6</i>			<i>62</i>	<i>83</i>	<i>3</i>	<i>2</i>			<i>78</i>
Розділ 2. Територіальна організація виробництва у промислових комплексах України і світу												
Тема 1. Територіальна організація виробництва у міжгалузевих промислових комплексах України	20	4				16	21	1				20
Тема 2. Промислові комплекси світу	23	4	4			15	20	1				19
Тема 3. Основні промислові райони, вузли та агломерації України	21	4	2			15	20	1				19
<i>Разом за розділом 2</i>	<i>64</i>	<i>12</i>	<i>6</i>			<i>46</i>	<i>61</i>	<i>3</i>				<i>58</i>
Усього годин	144	24	12			108	144	6	2			136

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Визначення ефективності промислового виробництва	2
2.	Визначення спеціалізації промислового виробництва (на прикладі регіонів України)	4
3.	Промислові комплекси світу	4
4.	Основні промислові райони, вузли та агломерації України	2
	<i>Разом</i>	<i>12</i>

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Опрацювання літературних джерел за темою «Територіальна організація промисловості»	16
2	Вивчення методичних засад галузевого і регіонального аналізу промислових комплексів, підготовка до практичної роботи	16
3	Ознайомлення з передумовами розміщення і територіальної організації промислових комплексів	15
4	Опрацювання матеріалу за темою «Промислові комплекси і районування промисловості», підготовка до практичної роботи	15
5	Вивчення особливостей територіальної організації виробництва у міжгалузевих промислових комплексах України	16
6	Опрацювання матеріалу за темою «Промислові комплекси світу», підготовка до практичної роботи	15
7	Ознайомлення з основними промисловими районами, вузлами та агломераціями України, підготовка до практичної роботи	15
	<i>Разом</i>	<i>108</i>

6. Індивідуальні завдання

Програмою не передбачені.

7. Методи контролю

Усне експрес-опитування, виступи студентів на практичних заняттях з доповідями, виконання практичних робіт, контрольні роботи.

8. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання							Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Індивідуальне завдання	Разом	Залікова робота	Сума
Розділ 1			Розділ 2								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	20	-	60	40	100
	10		10		10	10					

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

9. Рекомендована література

Основна література

1. Іщук С.І., Гладкий О.В. Географія промислових комплексів: підручник. Затверджено МОН України. — К.: Знання, 2011. — 375 с.
2. Алисов Н.В. География мирового хозяйства / Н.В. Алисов, Б.С. Хорев. – М., 2000. – 668 с.
3. Алисов Н.В. Экономическая и социальная география мира (общий обзор): учебник / Н.В. Алисов, Б.С. Хорев. – М., 2001. – 704 с.
4. Воронин В.П. Мировое хозяйство и экономика стран мира: учеб. пособие / Воронин В.П., Кандакова Г.В., Подмолодина И.М. – М.: Финасы и статистика, 2007. – 236 с.
5. Голиков А.П., Грицак Ю.П., Казакова Н.А., Сидоров В.И. География мирового хозяйства: Учебное пособие. – К.: Центр учеб. литературы, 2008. – 192 с.
6. Мировая экономика: механизмы и факторы роста / Дайнеко А.Е. и др. – М.: Изд-во деловой и учеб. лит., 2004. – 320 с.
7. Мировая экономика: прогноз до 2020 года / под ред. Дынкина А.А., Королева И.С., Мачавариани Г.И. – М.: Магистр, 2007. – 429 с.
8. Регіони України: проблеми та пріоритети соціально-економічного розвитку: Монографія / За ред. З.С. Варналія. – К.: Знання України, 2005. – 498 с.
9. Стеченко Д.М. Інноваційні форми регіонального розвитку. Навчальний посібник для вузів. – К., 2002.

Допоміжна література

1. Байков Н. Мировое потребление и производство первичных энергоресурсов / Н. Байков, Г. Безмельницына // Мировая экономика и междунар. отношения. – 2003. – N 5. – С. 44-52.
2. Болотин Б. Мировая экономика за 100 лет // Мировая экономика и междунар. отношения. – 2001. – N 9. – С. 90-114.

3. Бородоевский А. Тенденции социально-экономического развития в разных регионах мира // Мировая экономика и междунар. отношения. – 2007. – N 4. – С. 18-28.
4. Илларионов А. Основные тенденции развития мировой экономики во второй половине XX века // Вопр. экономики. – 1997. – N 10. – С. 117-140.
5. Мировая экономика в XX веке: потрясающие достижения и серьезные проблемы // Мировая экономика и междунар. отношения. – 2001. – N 1. – С. 3-15.
6. Розміщення продуктивних сил України // За ред. В.В. Ковалевського. К., 1996, 2000.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. Офіційний сайт Міністерства економіки України. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua>
3. Справочные материалы по географии мирового хозяйства. – Режим доступа: <http://www.vlant-consult.ru>.